

Program nauczania własnej historii i kultury (wszystkie etapy nauczania przedmiotu)

Dział	Treści kształcenia	Umiejętności/osiągnięcia ucznia
Historia polityczna kraju Kaszubów	1) Przełomowe wydarzenia polityczne w dziejach Kaszub i Kaszubów oraz historyczny i współczesny obszar ich zamieszkania.	- potrafi ogólnie przedstawić zagadnienie praojczyzny Słowian; - określa miejsce Kaszubów we wspólnocie słowiańskiej; - potrafi wyjaśnić znaczenie słów Kaszuby/Kaszubi i Pomorze/Pomorzanie; - potrafi przedstawić historyczne i współczesne granice Kaszub; - potrafi przedstawić dzieje polityczne Pomorza na przestrzeni ostatniego tysiąclecia; - przedstawia podstawowe podziały polityczne Pomorza od X do XXI wieku; - potrafi określić przynależność państwową Pomorza Gdańskiego i Pomorza Zachodniego po upadku miejscowych dynastii.
	2) Czasy panowania książąt kaszubskich (pomorskich).	- wie, że Kaszubi posiadali własne dynastie książęce; - zna nazwy kaszubskich (pomorskich) dynastii książęcych; - wie, jakie ziemie podlegały ich władzy; - potrafi wymienić wybitniejszych przedstawicieli z dynastii Gryfitów i Subisławiców oraz ich dokonania; - zna miejsca rezydowania i pochówku tych władców.

	3) Losy Kaszubów w XIX-XXI w., procesy świadomościowe i językowe na przestrzeni ostatnich wieków.	- zna przyczyny zaniku kaszubszczyzny na Pomorzu Zachodnim; - potrafi wymienić nazwiska osób zasłużonych dla rozwoju kaszubskiej tożsamości i kultury; - potrafi wymienić najważniejsze kaszubskie organizacje i czasopisma; - potrafi scharakteryzować politykę wobec Kaszubów władz państw, w których mieszkali Kaszubi oraz przedstawić ich postawy w stosunku do tej polityki.
	4) Zabytki (i związane z nimi wydarzenia historyczne) oraz miejsca pamięci na Kaszubach.	- wie, gdzie znajdowały się siedziby władców z dynastii Gryfitów i Subisławiców; - zna miejscu pochówku władców kaszubskich; - wie, w których miejscowościach znajdują się pomniki władców kaszubskich; - zna inne zabytki ważne dla kultury kaszubskiej.
	5) Symbole kaszubskie.	- zna symbole kaszubskie i genezę (godło, herb, flaga, święta); - zna teksty pieśni uważanych za hymny kaszubskie oraz ich autorów; - uzasadnia stołeczny charakter Gdańska.
Przyroda i geografia Kaszub	1) Walory przyrodnicze Kaszub. 2) Położenie geograficzne Kaszub i ich podział administracyjny. 3) Liczebność Kaszubów i problemy związane z tą kwestią.	- zna najważniejsze atrakcje przyrodnicze Kaszub; - lokalizuje swoją miejscowość na mapie Kaszub oraz zna podział administracyjny woj. pomorskiego; - określa granice Kaszub; - zna najważniejsze rzeki, jeziora i wzniesienia współczesnych Kaszub; - zna bajki, baśnie i legendy związane z

		miejszem zamieszkania, najbliższą okolicą oraz terenem całych Kaszub.
Kaszubska kultura	1) Zwyczaje i obrzędy związane z najważniejszymi świętami (Boże Narodzenie, Wielkanoc) oraz inne. 2) Wybrane aspekty z kaszubskiej mitologii. 3) Tradycyjna i współczesna muzyka kaszubska. 4) Muzea i skanseny na Kaszubach i ich funkcje. 5) Kaszubski teatr i jego funkcje. 5) Filmy o Kaszubach, Kaszubi w filmie.	- zna obrzędy okresu Bożego Narodzenia i Wielkanocy; - umie określić ich symbolikę i znaczenie; - zna inne zwyczaje kaszubskie (np. ścianie kani); - zna postaci z kaszubskiej mitologii; - zna instrumenty ludowe; - potrafi wymienić najważniejsze zespoły muzyczne i nazwiska najwybitniejszych piosenkarzy kaszubskich; - potrafi wymienić najważniejsze muzea na Kaszubach oraz określić ich rolę w kształtowaniu kaszubskiej tożsamości; - potrafi wymienić nazwy teatrów kaszubskich oraz tytuły filmów poświęconych Kaszubom; - zna nazwiska kaszubskich aktorów.

Rozkład materiału nauczania (uproszczony)

Temat	Zagadnienia	Liczba godzin przeznaczonych na realizację tematu
1. Kaszubi we wspólnocie słowiańskiej	1. Pojawienie się Słowian na kartach historii pisanej w VI w. 2. Zagadnienie praojczyzny Słowian. Rozprzestrzenienie się Słowian w VI-X w. 3. Słowianie dzisiaj – obszar zamieszkiwania. 4. Współczesne podziały językowe i etniczne wśród Słowian.	1

2. O nazwie Kaszuby	1. Pojawienie się Kaszubów na Pomorzu. 2. Znaczenie słów Kaszubi/Pomorzanie. 3. Pierwsze wzmianki o Kaszubach.	1
3. Granice Kaszub na przestrzeni wieków	1. Granice współczesnych Kaszub. 2. Obszar Kaszub pod koniec XIX wieku. 3. Kaszuby w średniowieczu. 4. Przyczyny kurczenia się obszaru zamieszkiwanego przez Kaszubów w ostatnim tysiącleciu.	1
4. Ojczyzna Kaszubów przed tysiącem lat	1. Losy polityczne Pomorza w X-XII w. 2. Wprowadzenie chrześcijaństwa. Apostołowie Kaszubów. 3. Podział polityczny Pomorza.	2
5. Państwo Gryfitów – Kaszuby zachodnie	1. Gryfici – ważniejsi przedstawiciele (Warcisław I, Elżbieta (Eliška), Eryk Pomorski, Bogusław X Wielki, Bogusław XIV) i ich dokonania. 2. Granice państwa Gryfitów i jego status prawno-polityczny.	2
6. Państwo Subisławiców – Kaszuby wschodnie	1. Subisławice – ważniejsi przedstawiciele (Świętopełk Wielki, Mściwoj II) i ich dokonania. 2. Mord w Gąsawie i uniezależnienie się Pomorza Gdańskiego od władców polskich. 3. Układ w Kępie.	2
7. Kaszuby wschodnie pod panowaniem krzyżackim	1. Tzw. rzeź Gdańska. 2. Pierwsze wzmianki o Kaszubach na Pomorzu Gdańskim. 3. Kaszubi w bitwie grunwaldzkiej. 4. Rozwój cywilizacyjny Kaszub pod panowaniem krzyżackim. 5. Wojna trzynastoletnia i jej skutki – Kaszuby wschodnie pod panowaniem polskim.	3
8. Przemiany religijne – podział religijny Kaszub	1. Wprowadzenie reformacji w państwie Gryfitów. 2. Pierwsze druki kaszubskie. 3. Stopniowy zanik kaszubszczyzny w księstwie Gryfitów.	2

	4. Stosunki religijne na obszarze Kaszub wschodnich.	
9. Kaszubskie odrodzenie w XIX wieku	1. Ziemie kaszubskie pod panowaniem pruskim (niemieckim) – charakterystyka. 2. Florian Ceynowa i jego działalność. 3. Hieronim Derdowski i jego działalność. 4. Początek tzw. kwestii kaszubskiej.	2
10. Badania kaszuboznawcze w XIX i na początku XX w.	1. Zainteresowanie Kaszubami w XIX wieku (najważniejsi badacze rosyjscy, niemieccy i polscy). 2. Poglądy badaczy w sprawie języka i narodowości Kaszubów.	1
11. Ruch młodokaszubski	1. Główni przedstawiciele ruchu młodokaszubskiego. 2. Program ruchu kaszubskiego. 3. „Gryf” – pismo Młodokaszubów.	1
12. Kaszubi w Polsce międzywojennej	1. Podział Kaszub w wyniku I wojny światowej. 2. Położenie Kaszubów w II RP. 3. Najważniejsze kaszubskie organizacje i czasopisma (Zrzeszenie Regionalne Kaszubów, „Zrzesz Kaszëbskô”, „Kaszuby”, „Klëka”). 4. Najwybitniejsi twórcy kaszubskiej kultury w okresie międzywojennym – Młodokaszubi i Zrzesińcy.	2
13. Losy Kaszubów w czasie II wojny światowej	1. Polityka niemiecka wobec Kaszubów. 2. TOW „Gryf Pomorski” – działalność. Kaszubi w ruchu oporu. 3. Armia Czerwona na Kaszubach. 4. Powojenna weryfikacja i rehabilitacja ludności kaszubskiej. 5. Miejsca upamiętniające martyrologię Kaszubów.	3
14. Kaszubi w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej	1. Państwo polskie wobec Kaszubów. 2. Powstanie „Zrzeszenia Kaszubskiego” i jego działalność. 3. Kurczenie się kaszubskiego obszaru językowego.	1

15. Kaszubi w III Rzeczypospolitej	1. Udział Kaszubów w przemianach politycznych w latach 80. XX w. 2. Wprowadzenie języka kaszubskiego do szkół. 3. Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. 4. Media kaszubskie.	1
16. Kaszubskie symbole	1. Godło, herb i flaga. 2. Kaszubskie hymny – analiza tekstów dwóch pieśni uważanych przez Kaszubów jako ich hymny („Marsz Kaszubski” H. Derdowskiego i „Zemia Rodnô” J. Trepczyka). 3. Gdańsk – stolica Kaszub.	2
17. Kaszubskie święta	1. Dzień Jedności Kaszubów. 2. Święto Flagi Kaszubskiej. 3. Zjazdy Kaszubów.	1
18. Geografia Kaszub	1. Położenie geograficzne historycznych Kaszub (od Morza Bałtyckiego po Noteć i od dolnej Wisły po dolną Odrę). 2. Rzeki współczesnych Kaszub. 3. Największe jeziora na Kaszubach. 4. Najwyższe wzniesienia na Kaszubach. 5. Ziemia kaszubska w legendach.	2
19. Kaszubi w statystyce	1. Podział administracyjny. 2. Liczebność Kaszubów (spisy powszechne) i struktura narodowościowo-etniczna. 3. Struktura osadnicza.	1
20. Kaszubska przyroda	1. Atrakcje przyrodnicze Kaszub.	1
21. Mitologia kaszubska	1. Pozostałości dawnych wierzeń pogańskich zachowane w języku kaszubskim i legendach. 2. Bogowie i demony.	1

22. Kaszubskie zwyczaje i obrzędy	1. Mikołaj na Kaszubach. 2. Obrzędy i zwyczaje Bożonarodzeniowe. 3. Nowy Rok na Kaszubach. 4. Trzej Królowie. 5. Okres Wielkiego Postu. 6. Wielkanoc. 7. Sobótki i ścinanie kani.	2
23. Twórczość ludowa	1. Haft kaszubski. 1. Rogarstwo. 2. Rzeźba. 3. Malarstwo na szkle. 4. Garncarstwo. 5. Plecionkarstwo.	1
24. Muzyka	1. Muzyka ludowa i instrumenty ludowe. 2. Pieśni i tańce ludowe. 3. Kaszubskie zespoły folklorystyczne. 4. Muzyka współczesna, najważniejsze zespoły i wykonawcy.	1
25. Strój kaszubski	1. Elementy tzw. stroju świetlicowego.	1
26. Muzea na Kaszubach	1. Muzea na terenie na dawnych i obecnych Kaszub. 2. Kaszubskie skanseny. 3. Rola muzeów w zachowaniu tożsamości kaszubskiej.	1
27. Teatr kaszubski	1. Kaszubski teatr dawniej i dziś. 2. Repertuar teatrów kaszubskich.	1
28. Kaszubi w kinematografii	1. Filmy fabularne o Kaszubach. 2. Kaszubi w filmie dokumentalnym.	1